

LEBRIS

We know
books

JEAN-JACQUES
ASKENASY

**ALGORITMUL
HOLOCAUSTULUI**

Reversibilitatea
om-bestie

I. Truția, Daniela (trad.)

323.1

94

RAO Distribuție

Str. Bârgăului nr. 9-11, sector 1, București, România

www.raobooks.com

www.rao.ro

JEAN- JACQUES ASKENASY

The Algorithm of the Holocaust. Man-Beast Reversibility

Algoritmul Holocaustului

Reversibilitatea om-bestie

Copyright © RAO Distribuție, 2024

Pentru versiunea în limba română.

Traducere din limba engleză:

Daniela Truția

Credite foto: Adobe Stock Photos, Yad Vashem Digital Collections,

United States Holocaust Memorial Museum Collections,

Wikimedia Commons, Creative Commons,

arhiva privată a autorului.

2024

ISBN 978-606-006-946-1

Cuprins

Mulțumiri.....	7
Concepte.....	9
Partea I: Algoritmul Holocaustului.....	13
Hiperegoul arianizării, primul pilon al Holocaustului.....	14
Demonizarea evreilor, al doilea pilon al Holocaustului.....	17
Primo Levi.....	22
Reversibilitatea om-bestie, al treilea pilon al Holocaustului.....	29
Originea agresivității umane.....	31
Victor din Aveyron.....	50
Kanzi.....	53
Atributele umane.....	56
Esența Holocaustului.....	61
Partea a II-a: Fenomenul Holocaustului.....	68
Cuantificarea numărului de criminali.....	70
Ideea exterminării.....	71
Mein Kampf.....	75
Interacțiunile dintre creier și droguri.....	91
Lagărele de exterminare.....	93
Eutanasierea.....	95
Consiliile evreiești – Judenrats.....	99
Lagărul de exterminare de la Treblinka.....	105
Marșurile morții.....	107
Sinuciderile.....	109
Crima ca metodă de cercetare științifică.....	111
Fenomenul „kapo“.....	115

Pedepsirea crimelor împotriva umanității comise de Germania.....	117
Procese de după Nuremberg.....	126
Procesele lui Ivan (John) Demianiuk.....	128
Aspecte filozofice ale Holocaustului.....	129
Aspecte criminologice ale Holocaustului.....	132
Partea a III-a: Fenomene asociate Holocaustului.....	137
Supraviețuitorii evrei.....	137
Antisemitismul.....	140
Fenomenul Marano.....	149
Mama evreică a lui Marcel Proust.....	152
Poate educația să se opună antisemitismului?.....	154
Partea a IV-a: Holocaustul din România.....	156
Antisemitismul în România.....	156
Holocaustul din România.....	159
Trenurile morții.....	159
Arderea de vii.....	161
Post-scriptum.....	164
Manifestul Holocaustului.....	164
Bibliografie adnotată.....	170
William Lawrence Shirer.....	170
Ian Kershaw.....	171
Elie Wiesel.....	172
Leon Goldensohn.....	173
Bibliografie.....	174

Mulțumiri

Mulțumesc profesorilor Shlomo Ghiora Shoham, Sharon Hanes și Nathan Gertner, precum și lui Israel Cohen pentru sprijinul acordat. De asemenea, mulțumesc soției mele, Rita, și fiului meu, dr. Nadir Askenasy.

PARTEA I

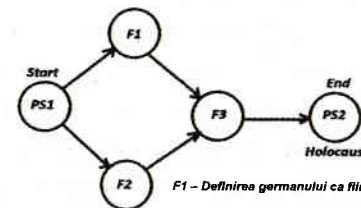
ALGORITMUL HOLOCAUSTULUI

Exterminarea la scară industrială a șase milioane de oameni de către alte ființe umane a fost executată metodic, fiind rezultatul a trei fenomene:

1. Hiperegoul arianizării
2. Degradarea și demonizarea evreilor
3. Reversibilitatea om-bestie în creierul uman

Dacă vrem să determinăm când va avea loc următorul Holocaust, e necesar să convertim cele trei cauze ale sale într-un algoritm. Cu alte cuvinte, trebuie să obținem o formulă care să arate ca o ecuație matematică: a) prima cauză, amploarea hiperegoului unor făptuitori tipici, b) amploarea demonizării antisemite în acea perioadă și c) nivelul de agresivitate a creierului unui hiperego tipic, capabil să declanșeze întoarcerea omului la stadiul de bestie.

Înainte de toate, germanii au studiat structura societății evreiești până în cele mai mici detalii. Cine erau personalitățile cele mai respectate la nivel religios și nereligios și care erau credințele lor sfinte?

Algoritmul
Holocaustului

F1 - Definiția germanului ca ființă superioară
F2 - Definiția evreului ca ființă inferioară
F3 - Întoarcerea la bestialitate

Hiperegoul arianizării, primul pilon al Holocaustului

Termenul „arian“ provine din cuvântul sanscrit „arya“ (compatriot nobil, de familie bună), un autonim indo-iranian care reprezintă relația dintre aspectul fizic al cuiva și personalitatea sau modul său de a gândi. Nazismul a dat acestui termen o interpretare rasistă, proclamând superioritatea rasei germane. Friedrich Nietzsche (1844-1900) își expunea în cartea sa *Also Sprach Zarathustra* (*Așa grăit-a Zarathustra*, 1883) alegoria filozofică referitoare la Übermensch (supraom, superuman, mai presus de om). Zarathustra considera supraomul un scop în sine, stabilit de umanitate.

Alfred Rosenberg (1893-1946) a cunoscut filozofia lui Nietzsche, deși nu a înțeles-o. El a folosit conceptul de supraom pentru a-și justifica teoria rasistă a germanității, teoria neopăgână a expansiunii spațiului existențial (Lebensraum). Rosenberg considera acest concept ca fiind în opoziție cu arta modernă decadentă. Ideile lui au devenit scopul geopolitic al războiului inițiat de Hitler. În timpul proceselor de la Nuremberg, Rosenberg a fost acuzat de crime de război, găsit vinovat și condamnat la moarte prin spânzurare.

Teoria despre Herrenvolk (popor de stăpânitori) și despre o rasă umană superioară (Herrenrasse) reflecta ideea nazistă conform căreia apogeul evoluției umane fusese atins de rasa ariană care trăiește odinioară pe câmpiile Germaniei și pe continentul pierdut Atlantida și care acum popula teritoriul Germaniei moderne. Acest concept a fost primul pilon al Holocaustului.

Regimul nazist emitea la cerere un „certificat de arian“, însoțit de un certificat de naștere, unul de botez și o dovadă că toți bunicii solicitantului erau de origine ariană. Slavii, țigani și evreii ieșeau din discuție, fiind considerați rase inferioare (Untermenschen). Evreii au fost etichetați drept „dăunători“. Asta nu i-a împiedicat pe naziști să-l folosească pentru posterele lor pe Werner Goldberg (soldat german

cu sânge evreiesc) drept prototip al „soldatului german ideal“, datorită trupului său athletic, a părului blond și a ochilor albaștri.

Werner Goldberg

În literatura filozofică au existat și alte tentative de descriere a unor rase superioare. În cartea sa *Histoire de l'ancien gouvernement de la France* (*O istorie a vechilor guvernări ale Franței*), Henri de Boulainvilliers îi descria pe „galii secolului al XVIII-lea“ drept o rasă superioară. Arthur de Gobineau, în *Essai sur l'inégalité des races humaines* (*Eseu asupra inegalității raselor umane*), și Houston Stewart Chamberlain, în *Die Grundlagen des neunzehnten Jahrhunderts* (*Bazele secolului al XIX-lea*), îi leagă pe britanici de arieni, descriind superioritatea lor în contrast izbitor cu evreii.

Caracterul subuman al evreilor a fost principalul motiv de ură pentru arieni, care se socoteau superiori. Necesitatea ca arienii să conducă lumea spre progres, odată eliminat pericolul reprezentat de „subumani“, a devenit un mit însușit de majoritatea germanilor.

Friedrich Nietzsche nu a dezvoltat niciodată vreo teorie privind clasificarea națiunilor sau popoarelor. Deși nazismul a încercat să-l

implice, filozoful Nietzsche nu a promovat conceptul nazist al unei rase superioare de arieni germani și nici exterminarea evreilor.

Hans Frank, avocatul personal al lui Hitler, spunea că acesta din urmă avea adeseori la el o carte a lui Arthur Schopenhauer în paginile căreia era descris conceptul *Wille zum leben* (*Dorința de a trăi*), care susținea supremația rasei albe în civilizația umană, pornind de la civilizațiile antice din India și Egipt. Schopenhauer nu a menționat însă niciodată că unele triburi indiene sau incașe ar fi devenit sclavi fiindcă membrii lor ar fi fost socotiți rase inferioare.

Hitler și Himmler pregăteau un proiect de eugenie, care urma să fie pus în aplicare după victoria finală a nazismului. Ei intenționau să folosească forțele SS, de care răspundea Himmler, pentru a „regenera” rasele europene pe baza genotipului arian. Literatura acelor vremuri abundă în povești futuriste pe tema „rasei superioare stăpânitoare”.

Originea termenului *Untermensch* (subuman) se găsește în cartea *The Revolt Against Civilization: The Menace of the Under-Man* (*Revolta împotriva civilizației: pericolul subuman*, 1922) a americanului Lothrop Stoddard, membru al organizației rasiste Ku Klux Klan. Cartea a fost tradusă în germană și publicată în 1925 sub titlul *Der Kulturumsturz: Die Drohung des Untermenschen* (*Tulburări culturale: amenințarea subumanului*).

Interzicerea căsătoriilor cu evrei în Germania nazistă, între anii 1933-1945, pentru a preveni „alterarea” rasială a arienilor se baza pe dovezile neștiințifice ale eugeniei. Evreii, romii (indo-arieni), polonezii, sârbii și rușii erau considerați subumani. Rase ariene pure erau popoarele germanice, scandinavii, olandezii și englezii. Noțiunea de valori rasiale sau *Generalplan für Ost* (*Planul Suprem pentru Est*) se baza pe ideea purificării rasiale și urmărirea expulzarea, subjugarea și exterminarea majorității popoarelor slave. Germanii reprezentau elita rasială, denumită *Herrenvolk*, noțiune promovată de Erich Koch, Reichkommissar al Ucrainei.

Naziștii plănuiau să curețe statul german de populația evreiască și de cea de etnie romă prin deportare și exterminare, continuând campania de eutanasiere începută cu germanii bolnavi mintal. Ideile de superioritate rasială, respectiv puritate rasială au pregătit calea pentru stigmatizarea și demonizarea evreilor, fapt care a condus la degradarea lor în ochii germanilor naziști din secolul XX.

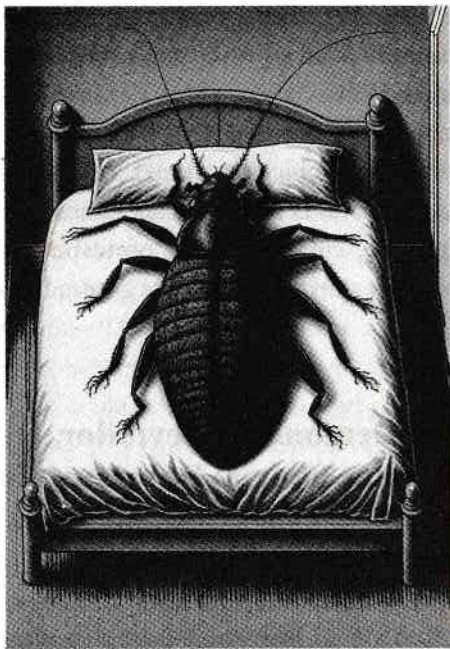
Fiecare ființă umană e un univers. Eliminarea fizică a cinci evrei înseamnă distrugerea a cinci universuri. Uciderea a șase milioane de oameni echivalează cu distrugerea unei întregi galaxii. Ura față de evrei a fost numită pentru prima oară „antisemitism” în 1879 de publicistul german Wilhelm Marr. Ura a existat încă de la primele colectivități umane, grup, comună, trib, apoi popor sau nație. Aceste colectivități se bazau pe obiceiuri, limbă, cultură, istorie și religie comună, fapt care a condus la identitatea etnică. Evreii au adăugat amprenta lor proprie, circumcizia, ca protecție împotriva bolilor venerice provocate de spirochetele care se găseau în prepuț.

Demonizarea evreilor, al doilea pilon al Holocaustului

Acesta este al doilea pilon al Holocaustului. În nuvela sa *Metamorfoza*, Franz Kafka scrie povestea lui Gregor Samsa. Kafka a avut intuiția genială a celui de al doilea fenomen care explică Holocaustul, și anume „fenomenul de demonizare”, care i-a transformat pe evrei în insecte (ființe subumane). Preschimbarea omului în insectă schimbă relația sa cu mediul social, conducând la izolare și la moarte.

„Când Gregor Samsa s-a trezit în patul lui, într-o dimineață, a constatat că se preschimbase într-o insectă uriașă. Avea spatele acoperit de o carapace tare ca la țestoase, un abdomen maroniu și

umflat, tare la pipăit și împărțit în segmente bine definite și multe picioare cu care să-și țină echilibrul pe pământ.“ O asemenea descriere trezește ură, teamă și repulsie. Inițial, Gregor încă mai putea vorbi, deși cu glas schimbat, fiindcă nu suferise încă o metamorfoză completă. Mai avea reflexe umane, sentimente, o voce aproape omenească, dar transformarea lui devine tot mai dezgustătoare, atât pentru el, cât și pentru cei din jur.

Gregor Samsa, văzut ca *ungeheueres Ungeziefer* (gânganie monstruoasă)

Kafka descrie în detaliu efectul procesului de transformare a lui Gregor în insectă atât asupra familiei, cât și asupra lui însuși. Gregor începe să-și folosească antenele de insectă, își îmbunătățește mirosul și gustul. Laptele care îi plăcea la nebunie îl scârbește acum. Stă tot timpul ascuns sub pat și se preschimbă într-o insectă monstruoasă

care inspiră teamă, o teamă de care ajunge să sufere până și sora lui, cea mai iubitoare ființă din toată familia. Gregor e silit să-și schimbe alimentația. Preferă legumele, fie ele și stricate, oase, brânzeturi, multă pâine și alimente sărate. Când nu se ascunde sub pat, îi place să stea pe tavan.

Începe să secrete un lichid vâcos care emană un miros neplăcut. Sentimentele bune față de sora lui, Grete, singura care îi asigură supraviețuirea procurându-i hrană, se schimbă în unele mai puțin binevoitoare. De unde fusese un comis-voiajor și singura sursă de venit pentru întreaga familie, ajunge acum o povară greu de suportat.

Metamorfoza e totală în momentul în care Gregor își pierde darul vorbirii. Apar momente de ostilitate și violență în timpul cărora respiră cu un șuierat permanent. Până la sfârșitul vieții, Gregor dialoghează cu el însuși, comparându-și existența umană din trecut cu cea de acum, înțelegând situația celor din jur, grija surorii sale Greta pentru tatăl lor, și descrie degradarea întregii situații până la moartea lui – mai degrabă o sinucidere – acceptată de toți.

Metamorfozarea lui Gregor într-o insectă, proces încheiat cu moartea lui, reprezintă al doilea pilon al algoritmului care a dus la Holocaust. Gregor e respins de propria sa familie. Monstruozitatea metamorfozei constă în faptul că spiritul uman continuă să existe în corpul care a luat aspectul unei insecte. Gregor e un spirit uman care trăiește în corpul unui animal, iar societatea îl vede ca pe o insectă, în vreme ce el a rămas același Gregor din trecut.

E interesant cum multe aspecte psihosociale ale metamorfozei descrise de Kafka apar și în *Death of A Salesman (Moartea unui comis-voiajor)* a lui Arthur Miller. Printre acestea se numără teama generată de izolare, tendința de a se ascunde și imposibilitatea lui Willie Loman de a-și asigura traiul zilnic după ce, până atunci, își întreținuse întreaga familie. Loman își făcea meseria de comis-voiajor în ciuda înclinației sale către o carieră muzicală, vis pe care

nu și l-a putut împlini niciodată din pricina obligațiilor morale față de familie.

Persistența conștiinței umane la Gregor, în conflict cu conștiința insectei în care se transformă, ne aduce aproape de situația listelor morții din lagărele de exterminare. Incapacitatea lui de a se suporta pe sine și sentimentul de vinovăție, deși chiar el e victima schimbărilor pe care nu le poate controla, sunt adevăruri kafkiene relatate înaintea descrierilor lui Primo Levi.

Acceptarea faptului că este „un animal monstruos“ prizonier în apartamentul unde a fost abandonat de toți cei pe care continuă să-i iubească, stigmatizarea lui de către familie și colocatari, precum și stigmatul pe care și-l pune singur duc la moartea lui, la condiția de victimă a faptului că familia vede în el un animal.

Psihologia mulțimilor de evrei exterminați cu milioanele în anii 1941-1944 e reprodusă în nuvela alegorică *Die Verwandlung* (*Metamorfoza*), scrisă în germană de Franz Kafka în 1915, cu optzeci și cinci de ani înainte ca psihologia turmei să devină un concept atât de cunoscut. Viziunea magistrală a lui Kafka va rămâne pentru totdeauna în literatură datorită descrierii conștiinței de sine a lui Primo Levi, prizonier în lagărele de exterminare.

Lipsa unui limbaj adecvat pentru a exprima monstruoșitatea Holocaustului e menționată de mulți autori, printre care Elie Wiesel și Imre Kertész, laureați ai Premiului Nobel. Nu există cuvinte pentru a descrie „degradarea omului“ care s-a petrecut atunci. Iată cum descrie Primo Levi realitatea, cu o intuiție aproape profetică:

„Am ajuns pe cea mai de jos treaptă. Nu se poate coborî mai mult de atât, fiindcă nu există un «mai jos». Nu se poate concepe o condiție umană mai cumplită ca a noastră. Nu mai avem nimic. Ne-au luat hainele, pantofii, până și părul de pe cap. Dacă vorbim, nu ne ascultă și chiar dacă ne ascultă, nu ne înțeleg. Ne-au luat până și numele. Dacă vrem să ni-l păstrăm, trebuie

să găsim puterea necesară în noi înșine, astfel încât în spatele acestui nume să supraviețuiască ceva din noi, ceva din ce am fost. Știi că tot ce spun va fi greu de înțeles și ăsta e un lucru bun. Cu condiția ca toți să-și poată păstra în ei înșiși toate valorile, sensul celor mai banale obiceiuri zilnice și al miilor de lucruri neînsemnate care ne aparțin și pe care le are până și cel mai umil cerșetor: o batistă, o scrisoare sau fotografia cuiva drag. Aceste lucruri fac parte din noi aproape la fel ca membrele noastre și e de neconceput să ne fie luate și să ne găsim în situația de a le înlocui cu alte părți din noi care ne păzesc amintirile și ne dau voie să le retrăim.“

Imaginați-vă o persoană deposedată de cei dragi, de casă, de obiceiuri, de haine, de tot ceea ce are. Imaginați-vă această persoană cu sufletul pustiu, redusă doar la suferința și necesitățile ei, lipsită de orice demnitate. Când ai pierdut tot, nu rareori se întâmplă să te pierzi pe tine, să devii persoana pentru care se pot lua decizii de viață și de moarte fără remușcări, fără nicio referire la ordinea umană, o decizie luată, pur și simplu, pe criteriul utilității. Abia așa vom putea înțelege dublul sens al termenului „lagăr de exterminare“ și semnificația expresiei „treapta cea mai de jos“.

Asemănările dintre descrierile „fenomenului metamorfozei“ la diverși autori care au cunoscut Holocaustul sunt izbitoare:

1. Absența comunicării: Gregor își pierde treptat vocea umană, care este înlocuită printr-un „șuierat ca de șarpe“, până când devine mut cu totul. Continuă să comunice prin gesturi și de câteva ori încearcă să vorbească. Dar familia decide că nu mai are în el nimic uman și renunță să mai încerce să-l înțeleagă. Își închipuie că nici măcar el nu mai este în stare să înțeleagă limbajul uman. În cele din urmă, sora lui nu-i mai ascunde că se apropie finalul fatal la care este condamnat.

2. Deposare totală, până și de batistă, și de fotografii: scena îngrozitoare în care mama și sora lui îi golesc camera, iar Gregor își dă seama că nu fac asta ca să-i înlesnească lui accesul la pereți, așa că încearcă din răsuputeri să păstreze „Doamna cu etolă de blană”, vestigiul al viselor lui frustrante din adolescență.
3. Pierderea numelui: sora lui se referă la el cu cuvintele „acest animal”.
4. În final, lui Gregor i se anulează calitatea umană. Va fi sacrificat – nu ucis, ci abandonat ca și cum ar fi fost mort, și înlăturat ca un gunoi, devenind un obiect a cărui existență sau non existență poate fi decisă cu seninătate și fără niciun fel de considerații de ordin uman și moral.

Primo Levi

Primo Levi a fost un chimist care a primit dreptul de a lucra în laboratorul lagărului de la Auschwitz. Iată cum descrie el câteva întâmplări din această perioadă:

„În prezența celor două colege din laborator m-am simțit stânjenit și rușinat. Eram conștient de modul în care arăt. Uneori îmi priveam reflexia în fereastră ca într-o oglindă. Eram ridicol și respingător, ras în cap în fiecare zi de luni, astfel că sâmbăta creștetul meu prindea un strat subțire de țepi cafenii. Eram galben și umflat la față, cu obrazul brăzdat de tăieturi făcute de mâna grăbită a bărbierului și deseori marcat de vânătăi albastre și urâte. Aveam un gât lung și noduros, ca un pui golaș. Hainele mele erau îngrozitor de murdare, pline de pete de noroi, sânge și grăsime. De sub manșeta pantalonului se iveau niște glezne osoase

și păroase. Haina îmi atârna pe umeri ca pe un cui. Eram plin de păduchi și mă scărpinam tot timpul. Suntem obligați să mergem la latrină cu o frecvență umiltoare. Saboții mei făcuți din cioturi de lemn uscat fac un zgomot infernal. Eu m-am obișnuit cu propriul miros, dar colegele mele, nu. Nu scapă niciun prilej să-mi dea de înțeles lucrul acesta. Nu e un miros de murdărie. E mirosul nedefinit și dulceag al prizonierilor de la Auschwitz, mirosul care ne-a izbit în nări când am fost aduși în lagăr, mirosul emanat neconținut de barăcile, bucătăriile, chiuvetele și latrinele lagărului. Îl simți din prima clipă și, imediat, renunți să-l mai eviți. «Atât de tânăr și de împutit» este formula de întâmpinare a nou-veniților. Fetele din laborator mi se par creaturi de pe altă planetă.

Primo Levi